

Innenplein (Aquarel).

MARIUS BAUER.

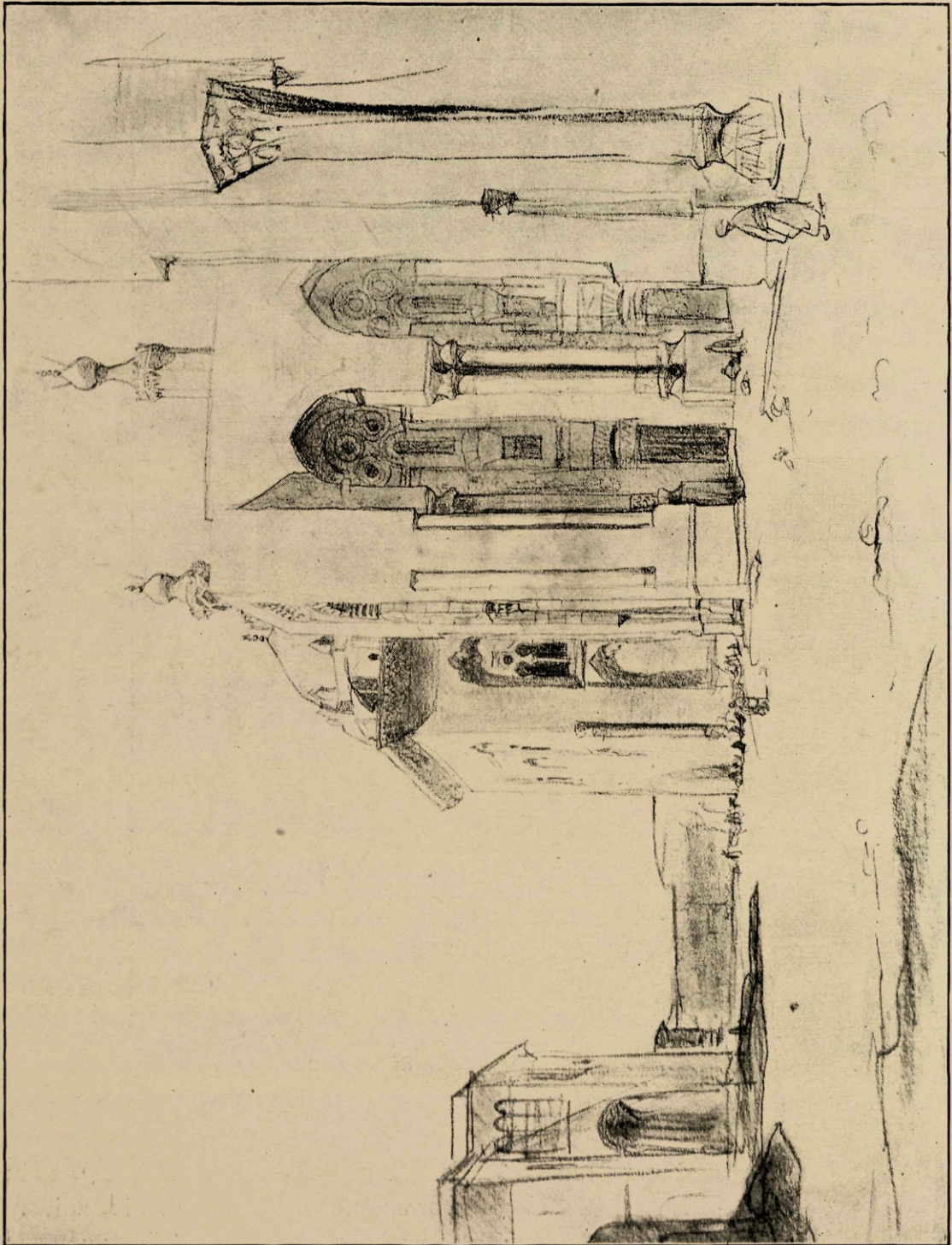
DOOR

PH. ZILCKEN.

Bauer is in onze moderne Nederlandsche kunst een zeer bijzondere figuur; een hoog en alleen-staand artist van voornaam talent, een mooie, zuivere verschijning in alle opzichten, als mensch zoowel als kunstenaar. Zijn gaven zijn van bizonderen aard; zijn imaginatief talent is van een soort dat niet vaak in onze nationale kunst voorkwam. De eenige voorzaat aan wien Bauer kan doen denken is Rembrandt, in diens begrip, opvatting en compositie van zijn etsen, niet door het uiterlijke, de uitvoering, maar door de conceptie.

Rembrandt heeft vele navolgers en vooral namakers gehad. Rembrandtiëk is een woord geworden voor wat op (het uiterlijke van) Rembrandt's werken gelijk. Maar artisten die zijn opvatting zelfs maar gedeeltelijk hebben gedeeld

Krijttekening naar de natuur (Egypte).

zijn er niet veel geweest, en door een zeldzaam verschijnsel van kunst-atavisme is Bauer een der zeer weinigen die tot heden misschien enige spranken van zijn genialen geest hebben geërfd. En hierdoor alléén is Bauer reeds een

merkwaardig figuur onder onze schilders. Hij heeft niet speciaal de aandacht getrokken met schilderijen, om de eenvoudige reden dat hij niet veel schilderijen heeft gemaakt, hoewel zijn qualiteiten als schilder zeer individueel en ongemeen zijn, maar hij is veel meer en algemeen bekend als wit-en-zwart artist, door zijn talrijke etsen en zijn lithografieën.

In den laatsten tijd echter heeft hij vele pastel-teekeningen en ook aquarellen gemaakt; al deze werken dragen zeer sterk zijn eigen stempel en, vlug, luchtig, geestig gedaan, zijn zij altijd knap en smaakvol van compositie, mooi en gedistingeerd van kleur en toon.

Met zulke teekeningen heeft Bauer eenige maanden geleden een schitterend succès behaald op de laatste tentoonstelling van *Arti et Amicitiaë*. Daar had

Krijttekening naar de natuur (Egypte).

hij een aantal zijner beste teekeningen geëxposeerd, herinneringen aan Constantinopel, Broussa en aan de Tzar-feesten te Moskou; de tweejaarlijksche gouden medaille door de Koningin Regentes uitgelooft voor den jongen schilder die zich het meest heeft onderscheiden in de laatste jaren, werd hem door de jury toegekend, terwijl tegelijkertijd een zijner fraaiste teekeningen voor het Fonds Willinck van Collen werd aangekocht.

Dit heeft Bauer nu volkomen „geposeerd” bij het publiek dat zijn naam veel hoorde noemen, maar zijn werk niet altijd begreep. Wel was hij sedert zijn debuten zeer hoog geacht door zijn „pairs.”

Artiesten als de Marissen en Israëls stelden zijn werk zeer hoog.

Zoo herinner ik mij met ongemeen genoegen hoe Jozef Israëls eens op een zijner Zaterdagochtend-wandelingen mij de eer deed van een bezoek op mijn atelier, vergezeld als meestal door zijn intiemen vriend S. van Witsen.

Juist lagen hier een vrij groot aantal van de eerste etsen van Bauer, die, hoewel kleiner van omvang, onbetwistbaar niet inferieur zijn aan zijn latere, belangrijkeren platen.

Bauer had wel reeds vroeger een kunstbeschouwing van zijn etsen gegeven in Pulchri Studio, voor de Leden, maar een mooie ets, dat teere „dainty” kunstproduct moet, om goed gezien te worden, eigenlijk in handen en van dichtbij bekeken worden, zooals elk voorwerp dat mooi en teer is.

Zóó zag nu Israëls die etsen, één voor één; zijn enthousiasme was groot en steeg voortdurend; hij had een tachtigtal van die kleine prentjes gezien, en goed gezien, in uitmuntende „staten,” en eensklaps riep hij uit, met zijn hooge, doordringende stem „maar die jongen heeft niet alleen talent, hij *is* een talent!” en voegde hierbij „ik wil al die etsen van hem hebben!”

Grootere lof dan dezen, komend van zulk een artiest is niet mogelijk, is meer waard dan alle mogelijke loftuitingen van min of meer bevoegde beoordeelaars of critici, — dan alles wat ik zou kunnen zeggen van deze etsen.

Ik was daarom zoo blij met dit oordeel, omdat ik tot de destijds zeer schaarsche en hartstochtelijke bewonderaars van Bauer's etsen behoorde en ik hem zijn eerste proef op dit gebied had zien maken in mijn atelier in 1889, en jaren lang voor hem zijn kleinere plaatjes had afgedrukt, met de grootst mogelijke zorg, op uitgelezen oud-hollandsche en Japansche papieren, terwijl ik in ruil voor dit aangename werk een proef mocht behouden van elke plaat, zoodat ik er destijds zeker de compleetste en de fraaiste verzameling van bezat.

Daar ik Bauer sedert zijn debuten heb gekend, en steeds zijn évolutie heb

Muur van het Serail (Ets).

gevolgd, geloof ik dat er niet veel menschen zijn die zijn werken beter kennen en ik heb een klein gevoel van trots wanneer ik mij herinner, dat hij zijn eerste etsen en steenteekeningen maakte op mijn raad, ofschoon ik volkomen goed besef dat, al had ik hem niets gezegd van deze procédés waarmede hij zooveel succes behaalde, een geest als de zijne die toch ontdekt en zich eigen zou hebben gemaakt omdat 't zoo *moest* zijn.

Een zevental jaren geleden werd in een kleine schildersgroep te 's Gravenhage den naam van Bauer genoemd, toen nog geheel onbekend.

Hij was nog leerling van de akademie, of had juist deze verlaten, en was Hagenaar van geboorte.

Niet lang daarna werd hij mij voorgesteld, en, zooals de Banville zoo juist ergens zegt: „*Nous continuâmes une conversation commencée ailleurs... où? dans quelles étoiles?...*” Sedert dat oogenblik gingen wij geregeld met elkaar om, dikwijls zelfs elkaars gedachten begrijpend vóór dat ze geuit waren!

Zooals Zola eens zeide van Edmond en Jules De Goncourt, „*pour les bien comprendre il faut sentir comme eux*”, zoo is 't wel een weinig met alle artisten die boven het gemiddelde staan; en Bauer behoort tot een aristokratische minderheid in de kunst, hetgeen hem in den weg staat om door velen begrepen te worden, maar daarnaast geniet hij het voordeel, dat zijn bewonderaars die zijn werk begrijpen, dit hartstochtelijk liefhebben.

Bauer, zooals ik zeide, in den Haag geboren, teekende van jongs af aan, en liep de teekenacademie af, maar veel meer leerde hij van S. van Witsen, wien hij zijn studies toonde. Deze uiterst bescheiden schilder is een zeldzaam zuiver beoordeelaar van kunst en een artiest van ongemeen uitgebreide kennis.

Hoewel hij zelf als schilder slechts zeer zelden exposeerde en weinig heeft gepraeesteerd, moest zijn juiste blik in de kunst, zijn zeer ontwikkelde en onpartijdige smaak een jong artiest als Bauer van veel nut zijn. Deze herinnert zich dan ook steeds deze artistieke leiding met dankbaarheid.

De grootste eigenschap van Bauer is zijn voorstellingsvermogen, zijn imaginatie. Hij heeft den zeer zeldzamen en benijdenswaardigen aanleg om, wanneer hij zijn gedachte laat gaan en de oogen sluit, geheele composities te *zien*, en het aparte talent deze te kunnen uitwerken.

Dit is hem aangeboren, evenals zijn liefde voor al wat Oostersch is. Zeer jong, evenals thans nog het geval is, was zijn lievelingslectuur de Duizend en Een nacht, dit heerlijke boek van fancy en droomerij, met telkens worpen van rauwe realiteit in de beschrijving der personen of localiteiten. Buiten twijfel heeft zijn kunst zich gedeeltelijk door dezen invloed gevormd.

Zoodra hij teekenen kon zocht hij gedeelten van zijn lievelingslectuur plastisch weêr te geven, en lang vóór hij het Oosten bezocht, maakte hij composities die aan zijn tegenwoordige werken herinneren. Bijna alles uit dien tijd is echter verscheurd, verdwenen.

Aan de Akademie was hij steeds de beste leerling van de compositie-klasse. Toen heeft hij ook groote figuur-groepingen gemaakt in achttiende-eeuwsche

kleeding, die veel overeenkomst hebben met de zoo knappe composities van Gabriel en Augustin de Saint-Aubin.

In dezen aanleg voor composeeren, voor het schikken van talrijke figuren, en in die liefde voor de Duizend en Een nacht, vindt men geheel de genesis van zijn eigenaardig talent terug.

De Gouden Hoorn (Ets).

Na enkele kleine, zeer harmonieuse schilderijtjes, meest stillevenen, of figuurtjes buiten te hebben tentoongesteld werd hij in staat gesteld eenige maanden in Constantinopel te verblijven.

Hier, aangespoord door de gedachte dat hij iets, ja veel moest medebrengen van die reis, werkte hij met wonderlijke werkkraft. Hij maakte honderde en honderde studies, groote pastelteekeningen, die zeer enkele schilders in

den Haag hebben gezien, maar de kist waarin zij gekomen zijn uit Turkije, heeft Bauer zelf niet meer open gemaakt. Hij begon te werken naar kleine schetsjes, vluchtig in een opschrijfsboekje opgeteekend, geheel zijn persoonlijke, inwendige, gewilde visie volgend, deze voedend met zijn herinneringen.

Zoo bracht hij jaren door met zoeken, slechts weinig produceerend. Weer

Straatje in Stamboel (Ets).

toog hij naar het Oosten, nogmaals lang verblijvend in Stamboel, waarvan hij elk steegje en pleintje beter kent dan menige inwoner. Later was 't Egypte, Caïro voornamelijk waar hij heen trok.

Deze reizen hadden hem een onuitputtelijk aantal documenten bezorgd, teekeningen van terreinen, gebouwen, figuren, typen, costumes, groepen, die hem in staat stelden belangrijke werken te beginnen, en, enkele waterverftee-